

Sådant vi vet, men som inte är sant

”Grammatikkunskaper hjälper inte i skrivande.”

”Grammatikundervisningen i svenska är bara en hjälpgumma till moderna språk”

”Man måste börja med ordklasser och sedan ta satsdelar och sedan kanske gå vidare till ett satsschema.”

”Indirekt objekt kan stå före eller efter direkt objekt.”

”Grammatik måste undervisas separat och avslutas med ett grammatikprov.”

Skolgrammatiken är död! Leve skolgrammatiken!

Eller: Inte en lektion utan att du säger ”adjektiv”!

Om grammatiken som svenskämnets språk

Maia Andréasson • 20220408 • Skolporten, Stockholm

MYTEN OM DE EVIGA BEGREPPEN

MYTEN OM GRAMMATIKMOMENTET

MYTEN OM ONYTTAN

Myten om de eviga begreppen

PÅ GRAMMATIKFRONTEN INTET NYTT

Låst av läroboken

...sedan 1882

Ett kungligt uppdrag

Desdemona läste Backmans nya bok.

Miranda blev förvånad.

Puck trodde att månen var en ost.

Preteritum

Predikativ

Objekt

Bundet adverbial

Satsdelar och frasdeler

Subjunktioner

FRASER

FRASEN - DEN FELANDE LÄNKEN

FRASER

Då såg vi ofta dem där.

På söndagarna såg vi i vår familj ofta de tråkiga regnfilmerna på TV.

FRASER

FRASER

FRASER

FRASER

idag ska man inte köra bil

på motorvägen under matsalsbordet hundsläde enligt SMHI vår nya granne

cykeln som du köpte ska man inte köra bil idag

den gröna bilen ganska fort knappast min system din nya sparkcykel

METAKONCEPT

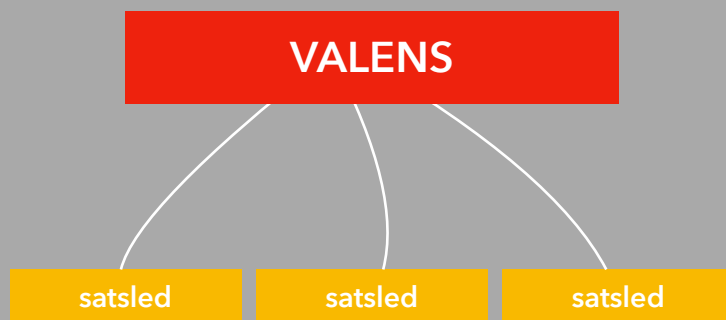
VAN RIJT OCH METAKONCEPTEN

METAKONCEPT

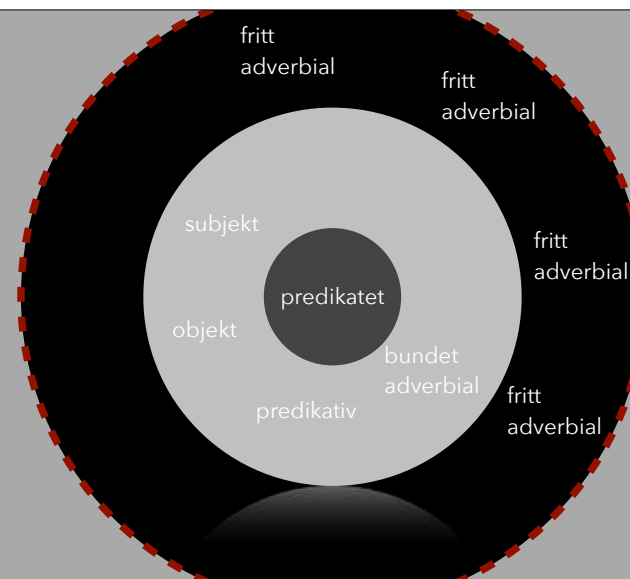

van Rijt, Wijnands, Coppens (2020); van Rijt, de Swart, Wijnands, Coppens (2019); van Rijt, Coppens (2017)

VALENS

VALENS

VALENS

- Vi **äter** mycket ost i det här landet.
NGN **äter** NGT
- Vi njuter av karamellen ett tag till [...]
NGN njuter [AV NGT]
- Med den historien i ryggen sjunger
Sven-Bertil Taube Så länge skutan kan
gå för oss på Liseberg , med knivskarp
textning [...]
NGN sjunger NGT

predikatet

VALENS

- **Vi äter mycket ost** i det här landet.
NGN äter NGT
- Vi njuter av karamellen ett tag till [...]
NGN njuter [AV NGT]
- Med den historien i ryggen sjunger
Sven-Bertil Taube Så länge skutan kan
gå för oss på Liseberg , med knivskarp
textning [...]
NGN sjunger NGT

predikatet

VALENS

- Vi äter mycket ost i det här landet.
NGN äter NGT
- Vi njuter av karamellen ett tag till [...]
NGN njuter [av NGT]
- Med den historien i ryggen sjunger
Sven-Bertil Taube Så länge skutan kan
gå för oss på Liseberg , med knivskarp
textning [...]
NGN sjunger NGT

predikatet

VALENS

- Vi äter mycket ost i det här landet.
NGN äter NGT
- Vi njuter av karamellen ett tag till [...]
NGN njuter [av NGT]
- Med den historien i ryggen sjunger
Sven-Bertil Taube Så länge skutan kan
gå för oss på Liseberg , med knivskarp
textning [...]
NGN sjunger NGT

predikatet

VALENS

- Vi äter mycket ost i det här landet.
NGN äter NGT
- Vi njuter av karamellen ett tag till [...]
NGN njuter [AV NGT]
- Med den historien i ryggen sjunger
Sven-Bertil Taube Så länge skutan kan
gå för oss på Liseberg , med knivskarp
textning [...]
NGN sjunger NGT

predikatet

VALENS

- Vi äter mycket ost i det här landet.
NGN äter NGT
- Vi njuter av karamellen ett tag till [...]
NGN njuter [AV NGT]
- Med den historien i ryggen sjunger
Sven-Bertil Taube Så länge skutan kan
gå för oss på Liseberg , med knivskarp
textning [...]
NGN sjunger NGT

predikatet

Myten om grammatiken som en ö

KROSSA GRAMMATIKMOMENTET!

**Vi hade grammatik i tre veckor.
Och sen hade vi ett prov.**

Och så var vi klara med grammatiken.

MYHILLGRUPPEN

- Lärarnas kunskaper och inställning inverkar
- Elevernas/studenternas förkunskaper inverkar
- Men oavsett:
 - Det grammatiska metaspråket hjälper!
Myhill, Jones, Lines & Watson (2011) m.m.
- Struktursamtalet - det grammatiska metapratet
Watson, Newman, Morgan (2021)
men också Lundin (2017; 2015)

MYHILLGRUPPEN

MEN HUR!?

- Notice - Name - Apply
Upptäck - Namnge - Använd
(Zuidema 2012)

INTEGRERA

- SKRIVANDE
 - notice - name - apply (Zuidema 2012)
upptäck - namnge - använd
 - utveckla ett område, t.ex. skillnaden mellan argumenterande text och utredande text
 - UPPTÄCK: strössa "ord" (satsadverbial) i en text
 - NAMNGE: satsadverbial (konjunktionella, modala)
 - ANVÄND: arbeta med egna texter i struktursamtal

INTEGRERA

- SKÖNLITTERÄRT SKRIVANDE
 - notice - name - apply
upptäck - namnge - använd
 - utveckla ett område, t.ex. satsradning och satsstyckning
 - UPPTÄCK: läs utdrag ur t.ex. Trilogien och Cirkeln
 - NAMNGE: huvudsats, bisats, fraser, interpunktion
 - ANVÄND: bygg upp en egen text i struktursamtal

INTEGRERA

- SPRÅK OCH KÖN
 - notice - name - apply
upptäck - namnge - använd
 - få syn på könat språk
 - UPPTÄCK: sök efter adjektivfraser + könade ord
 - NAMNGE: nominalfras, adjektivfras, attribut, predikativ
 - ANVÄND: skriv labbrapport och jämför

INTEGRERA

- NORDISKA SPRÅK
 - notice - name - apply
upptäck - namnge - använd
 - jämförelse svenska, danska, norska
 - UPPTÄCK: använd trafikljusmetoden på struktur
 - NAMNGE: nominalfras, bestämdhet, reflexiva pronomen, och mycket mer
 - ANVÄND: skriv labbrapport och jämför

Myten om den onödiga grammatiken

GRAMMATIKEN SOM METASPRÅK

- Skolgrammatiken är död! Leve skolgrammatiken!
- Det grammatiska metaspråket är svenskämnets metaspråk.
 - Vilken effektiv språkundervisning sker i ett isolerat moment om fyra veckor och sedan ett prov?
- Splittra det stora grammatikmomentet, det som "ska rymma allt"!
- Inte en lektion utan att du säger *adjektiv*!
- Skapa struktursamtal i alla moment.

Chomsky:

**"If you're teaching today
what you were teaching five years ago,
either the field is dead or you are."**

Tempora mutantur, nos et mutamur in illis

- Lundin, Katarina (2017 [2009]) *Tala om språk. Grammatik för lärarstuderande*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundin, Katarina (2015 [2009]) *Tala mera om språk. Textgenomlysning med grammatiska redskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Myhill, Debra, Helen Lines & Annabel Watson (2011). *Making meaning with grammar: a repertoire of possibilities*. (online)
- Myhill, Debra, Annabel Watson & Ruth Newman (2017) Re-thinking grammar in the curriculum I: *Tolfte nationella konferensen i svenska med didaktisk inriktning. Textkulturer*. (online)
- Myhill, Debra, Annabel Watson & Ruth Newman (2020). Thinking differently about grammar and metalinguistic understanding in writing. *Bellaterra Journal of Teaching & Learning Language & Literature* Vol. 13(2), Mai-Jun 2020, e870
- Newman, Ruth & Annabel Watson (2020). Shaping spaces: Teachers' orchestration of metatalk about written text. *Linguistics and education* 60 (2020)
- van Rijt, Jimmy & Peter-Arno Coppen (2017). Bridging the gap between linguistic theory and L1 grammar education – experts' views on essential linguistic concepts. *Language Awareness*, 26:4, 360-380
- van Rijt, Jimmy H.M., Peter J.F. de Swartz, Astrid Wijnands & Peter-Arno J.M. Coppen (2019). When students tackle grammatical problems: Exploring linguistic reasoning with linguistic metaconcepts in L1 grammar education. *Linguistics and Education*, 52, (2019) 78–88.
- van Rijt, Jimmy H.M., Astrid Wijnands & Peter-Arno J.M. Coppen (2020). How secondary school students may benefit from linguistic metaconcepts to reason about L1 grammatical problems. *Language and Education* 2020, Vol. 34, No. 3, 231–248
- Zuidema, Leah a. (2012) The Grammar Workshop: Systematic Language Study in Reading and Writing Contexts. *English Journal* 101.5 (2012): 63–71
- Watson, Annabel M., Ruth M.C. Newman & Sharon D. Morgan (2021). Metatalk and metalinguistic knowledge: the interplay of procedural and declarative knowledge in the classroom discourse of first-language grammar teaching. *Language Awareness*. (online)

